

OILA VA BO'CHA HAMKORLIGIDA TARBIYA SAMARADORLIGI

Muhammadiyeva Nozimaxon Alijon qizi

Qo'qon Universiteti. Ta'lim fakulteti.

Maktabgacha ta'lim yo'nalishi 2-bosqich talabasi

Telefon raqami: +998882071611

<https://doi.org/10.5281/zenodo.20351333>

Annotatsiya: bolaning tarbiyasi va rivojlanishida oilaning o'rni yoritilgan. Hozirgi bosqichda oilaviy tarbiyaning xususiyatlari ko'rsatilgan. tarbiyachining oila bilan ishi bilan o'zaro munosabatda bo'lganda, tabaqalashtirilgan yondashuvni, oilaning ijtimoiy mavqeini, shuningdek, ota-onalarning farzandlarini tarbiyalashga qiziqish darajasini hisobga olish kerak.

Kalit so'zlar: hamkorlik, ota-ona, tarbiya, qadriyat, pedagog, jamiyat, mahalla, oila, ta'lim, qamrab olish, moslashuv, usul, shakl, shaxs, ko'nikma, malaka.

Maktabgacha ta'lim tashkilotining maqsadi bolalarni o'qitish, tarbiyalash, qarab turish va parvarish qilish jarayonida paydo bo'ladigan tomonlarning huquqlari, majburiyatlari va javobgarligini sezilari amalga oshiruvchi ta'lim - tarbiya jarayonini olib borishdir. Maktabgacha Ta'lim Tashkiloti maktabgacha ta'lim ustaviga muvofiq bo'lgan zarur shart-sharoitlarni ta'minlaydi. Bolalar hayotini muhofaza qilish va sog'lig'ini mustahkamlashga doimo g'amxo'rlik qiladi.

Maktabgacha ta'lim tashkiloti o'z navbatida ota-onalar bilan hamkorlikni yo'lga qo'yishganlar. Bu esa bola tarbiyasida oila bilan hamkorlikning eng samarali usullaridan biridir. Bolalar bog'chasi va oila o'rtasida hamkorlik o'rnatishda direktor, pedagoglar jamoasi va ota-onalar birgalikda faol ishtirok etishlari lozim.

Tarbiyachi har bir oilaga borishidan avval o'z oldiga aniq maqsad qo'yishi, qaysi mavzuda suhbatlashishini oldindan belgilab olishi lozim. Ota-onalarga beriladigan savollar puxta o'ylangan bo'lishi kerak. Suhbat shunday tuzilishi kerakki, tarbiyachi bilan ota-ona bir-birlarini yaxshi tushunishlari, ular o'rtasida ishonchli aloqa o'rnatilishi darkor.

Maktabgacha yoshdagi bolada hamdardlik tuyg'ularini rivojlantirish va tarbiyalashda muhim rol oilaga tegishli. Oila sharoitida unga xos bo'lgan hissiy va axloqiy tajriba shakllanadi: e'tiqod va ideallar, baholash va qiymat yo'nalishlari, atrofdagi odamlarga va faoliyatga munosabat. Qadriyatlar (moddiy va ma'naviy) uchun ma'lum bir baholash va standartlar tizimini afzal ko'rgan holda, oila ko'p jihatdan bolaning hissiy va ijtimoiy-axloqiy rivojlanish darajasi va mazmunini belgilaydi. Maktabgacha yoshdagi bolaning tajribasi juda boshqacha bo'lishi mumkin. Qoida tariqasida, bu katta va do'stona oiladan bo'lgan bolada to'liq va ko'p qirrali bo'lib, u yerda otaonalar va bolalar chuqur mas'uliyat va o'zaro bog'liqlik munosabatlariga ega. Ushbu oilalarda tasdiqlangan qadriyatlar doirasi juda keng, ammo ularda inson va unga bo'lgan munosabat asosiy o'rinni egallaydi. Hissiy tajriba to'liq bo'lmagan oiladagi bolada (ota-onasi bo'lmagan taqdirda) yoki uning aka-ukalari bo'lmagan taqdirda sezilarli darajada cheklanishi mumkin. G'amxo'rlik qilish kerak bo'lgan boshqa bolalar, qariyalar hayotida ishtirok etishning haqiqiy amaliyoti yo'qligi hissiy tajriba doirasini toraytiradigan muhim omil hisoblanadi.

Bola tarbiyasida oilaning o'rni beqiyos. Oila bolaga qattiq ta'sir ko'rsatadi, uni atrofdagi hayotga moslaydi. Jamiyatda esa tarbiya faqat ota-onaning shaxsiy ishigina bo'lib qolmasdan, balki ularning ijtimoiy burchi hamdir. Ota-onalarni tashkiliy ishlarga jalb etish masalan, yumshoq o'yinchoq tayyorlash, suv va qum bilan o'ynashi uchun o'yinchoqlar yasash, maydonchalarni ko'kalamzorlashtirish uchun jihozlar tayyorlash muhim tadbirlardir. Bunday tanlovlar

tarbiyachining yillik ish rejasida o‘z aksini topgan bo‘lishi kerak. Tanlov shartlarini umumiy ota-onalar yig‘ilishlarida muhokama qilish va ma‘qullab olish kerak. Faol ishtirokchi ota-onalarga tashakkurnoma e‘lon qilish, bu borada buvi-yu, bobolarning ham maslahatlariga quloq tutmoq lozim.

Oila sharoitida olingan tajriba nafaqat cheklangan, balki bir tomonlama ham bo‘lishi mumkin. Bunday bir tomonlama bo‘lish, odatda, oila a‘zolari bolada juda muhim bo‘lib tuyuladigan individual fazilatlarini rivojlantirish, masalan, aqlning rivojlanishi (matematik qobiliyatlar va boshqalar) bilan bog‘liq bo‘lgan sharoitlarda rivojlanadi va shu bilan birga bola uchun zarur bo‘lgan boshqa fazilatlariga jiddiy e‘tibor berilmaydi. kelajakdagi fuqaro sifatida [1].

Ko‘rib turibmizki, bolalarni maktabga tayyorlash katta yoki tayyorlov guruhlarida emas, balki uning maktabgacha ta‘lim muassasasiga kelgan kunidanoq boshlanishi lozim. Agar aniqroq aytadigan bo‘lsak, uni oldinroq ham boshlash lozim. Chunki bolaning diqqati, qiziquvchan va ba‘zi bir topshiriqlarni mustaqil qilishi qiyin bo‘lganidek, uni qisqa muddat ichida birgalikda qandaydir vazifalarni yechishga, kelishishga o‘rgatish ham mushkul bir vazifadir.

Bugungi kunda maktabgacha ta‘lim tizimida ota-onalar bilan ishlashning an‘anaviy shakllari, ya‘ni faqatgina majburiy yig‘ilishlar o‘tkazish yoki guruh axborot doskalariga ma‘lumotlar ilib qo‘yish o‘z samarasini qisman yo‘qotmoqda. Zamonaviy pedagogika "Oila va bog‘cha" hamkorligini mutlaqo yangi, interaktiv bosqichga olib chiqishni talab etadi. Xalqaro tajriba, xususan, ilg‘or Yevropa va Osiyo davlatlari maktabgacha ta‘lim tizimi tahlil qilinsa, ota-onalarni shunchaki kuzatuvchi emas, balki ta‘lim-tarbiya jarayonining faol subyektiga aylantirish tendensiyasi yaqqol ko‘zga tashlanadi.

Bunday interaktiv shakllardan biri "Ochiq eshiklar haftaligi" metodikasidir. Bunda ota-onalar farzandlarining bog‘chadagi bir kunlik hayotini chetdan shunchaki tomosha qilmaydilar, balki tarbiyachi bilan birgalikda mashg‘ulotlarni tashkil etishda, sayrlarda va o‘yin faoliyatlarida bevosita ishtirok etadilar. Bu usul ota-onaga farzandining tengdoshlari orasida o‘zini qanday tutishi, jamoaviy qoidalarga bo‘ysunishi va ijtimoiy moslashuv jarayonini real vaqtda ko‘rish hamda baholash imkonini beradi.

"Oila va bog‘cha" hamkorligi zanjirini yanada mustahkamlovchi uchinchi muhim bo‘g‘in — bu mahalla va jamoatchilik institutlaridir. Zero, bola faqatgina uyda yoki bog‘chada emas, balki mahalla muhitida ham ijtimoiylashadi. MTT ma‘muriyati va tarbiyachilar jamoasi mahalla faollari, ko‘pni ko‘rgan buvi-bobolar va tajribali onalar bilan hamkorlikda "Sog‘lom oila — barkamol avlod poydevori" kabi ijtimoiy loyihalarni amalga oshirishlari zarur.

Xulosa ilk va maktabgacha yoshdagi bolaning shaxs sifatida shakllanishida Oila va Maktabgacha ta‘lim tashkiloti bir-birini to‘ldiruvchi ikki muhim bo‘g‘indir. Tadqiqotlar va pedagogik tajribalar shuni ko‘rsatadiki, faqatgina ushbu ikki tomonlama hamkorlik mustahkam bo‘lgandagina bolada ijobiy natijalarga erishish mumkin. Mazkur hamkorlik muvaffaqiyatining bosh mezon — har ikki tomonning ham bir xil pedagogik maqsad sari intilishidir. Agar oiladagi tarbiya usullari bilan bog‘chadagi ta‘lim talablari bir-biriga zid kelsa, bola ruhiyatida ichki ixtilof va ikkilanishlar paydo bo‘ladi. Shu sababli, zamonaviy tarbiyachining vazifasi shunchaki bog‘cha ichidagi mashg‘ulotlar bilan cheklanish emas, balki oilalardagi pedagogik madaniyatni oshirish, ota-onalarga farzand psixologiyasining nozik jihatlarini to‘g‘ri tushuntirishdan iboratdir.

Adabiyotlar, References, Литературы:

1.Grosheva I.V.va boshqalar "Ilk qadam" Davlat o‘quv dasturi. T. : 2022.

2. F. Qodirova, Sh.Toshpo‘latova, M.A‘zamova. “Maktabgacha pedagogika”.-T., “Ma‘naviyat”. 2013
3. O.U. Hasanboyeva, M.X. Tojiyeva, Sh.K. Toshpo‘latova va boshq. Maktabgacha ta‘lim pedagogikasi. Pedagogika kollejlari uchun o‘quv qo‘llanma. (To‘ldirilgan va qayta ishlangan 2-nashri) . T.: «ILM ZIYO», 2011. — 184 b
4. Sh.A. Sodiqova. “Maktabgacha pedagogika”. – T.: “Tafakkur bo‘stoni”, 2018-yil.
5. M.E. Shajiyeva. “Maktabgacha ta‘limda innovatsion faoliyatni tashkil etish”. – T.: “Pedagogika”, 2020-yil